Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summulae dialecticae - Cod. Ettenheim-Münster 137

Herele, David

[S.l.], [18. Jahrh.]

Qvaestio 3tia

urn:nbn:de:bsz:31-111525

Visual Library

Urgebis. si terminus unitatis cadit supra naturam, ergo etiam terminus pluralitatis: ergo si essent duae naturae terminatae ab una subsistentia, iam multiplicaretur gerentur naturae.

Respondeo negando sequelam maioris: quia plura esse non possunt, ubi habentia non sunt plura; sed personalitates sunt habentes, ergo ubi hae non multiplicantur, non multiplicatur gerentur naturae.

Instabis: ergo si duae personalitates terminantes unam naturam humanam sunt unus homo, sequitur illas esse inter se identificatas quia identificantur cum uno tertio hoc est cum termino homo, quia vere dici potest dicide utraque persona, quod sit homo.

Respondeo ad hoc ut duo sint eadem inter se debere esse eadem cum uno tertio determinato; at in allato exemplo illud tertium non est determinatum; est enim hic sensus: aliqua persona habens hanc naturam est homo. Ubi terminus aliquis facit ut illud tertium sumatur tantum dissiunctive non determinate, cum non determinetur certa personalitas: sicut in sequenti propositione, quam dico: hic homo est doctus determinatur homo, hinc recte discurrit, qui ita subsumit: petrus est hic homo; ergo petrus est homo: et ergo male infertur: aliquis homo est divus, petrus est aliquis homo, ergo petrus est divus.

QUAESTIO 3TIA DE ORATIONE et propositione

SECTIO PRIMA DE NOMINE et Verbo.

De Nomine et Verbo.

Antonius Nebrisensis citatus ab Arra dicit n 2 definit nomen esse vocem declinatam per casus: quae definitio mihi plana videtur, et captui valde accommodata. Ergo bene

Obiicitur 1o genu est nomen et tamen non declinatur per casus, ergo fallit definitio. Respondeo potest nomina indeclinabilia habere omnes casus integros, licet similiter desinentes, atque ideo declinari quidem in casus, non tamen in casus qui in aequalibus litteris terminantur. Unde Logicus non sumit declinationem in rigore grammatico attendendo terminationem, sed hoc solum attendit, quod per omnes casus de illo aliquid vere affirmari aut negari possit.

Obiicitur 2do ergo plectri et scyndapsus sunt nomina, quae sunt voces declinatae per casus. Respondeo vocem plectri tantum secundum quid et improprie declinari per casus, quae debet illi addi aliud vocabulum ut declinetur. e.g. vox plectri est dissillabus, at vero sine addidamento tam proprie dico gelu est afflictivum corporis, afflictio gelu est molesta quam proprie dicatur narratio hominis est finita: ergo gelu ex prima impositione hominum per casus similiter terminatus vere aliquid distinctum a se significat, quod non significat plectri.

Obiicitur 3tio nomina prandium coena hora significare cum tempore atque sic evadent verba, et debent addi duae particulae sine tempore.

Respondeo tempus vespertinum significare a nomine coena sine actione et affirmatione, quod est significare mortuo quodam modo, quo non designatur actio per quam sciatur an coena sit, vel futura sit vel fuerit.

Verbum ab eodem Nebrisensi bene definitur: vox coniugata per tempora ubi recte advertit Arra. Et citato non debere Logico ultio verti,

si notitiam vocum à gramatico accipiat, eo quod illa notitia sit logico necessaria ad construenda externa argumenta.

Quaeritur an Verbum infinitum sicut nomen? Rx negative. Fundamentum sumi debet ex voluntate Maiorum volentium ut particula NON praefixa verbo praecise aliquid neget nihil affirmet.

Denique Oratio est vox significativa ad placitum, cuius partium est aliqua significatio separata, non ut affirmatio et negatio sed ut dictio. Videatur Arra 1 citato.

SECTIO 2da
De propositione.

Communiter definitur quod sit oratio aliquid affirmans et negans. Et exactius sic. est actus intellectus iudicativus. nam prior est disiunctiva ut consequenter vitiosa, nisi materiae definiendae difficultas disiunctionem admittat.

Et in rigore quidem solum iudicium immediatum vocatur enuntiatio, discursus vero à sancto Thoma vocatur enumeratio, vulgo dicitur iudicium mediatum, quia mediante una propositione et duabus deducitur tertia, quae vocatur conclusio. latius loquendo etiam discursus est propositio et ideo in definitione praescinditur an sit actus mediatus vel mediate iudicativus.

Propositionum alia est simplex seu categorica quae constat tantum uno subiecto et uno praedicato. ~~Alia H~~

Alia Hypotetica quae constat ex pluribus categoricis. e.g., Deus praecipit, parendum est.

Hypotetica alia est causalis, quae componitur ex pluribus categoricis ita, ut una pendeat ex altera, et exponatur per particulam

q̃a. e.g. si sol lucet dies ē, sensus ē: dies ē q̃a sol lucet.
Alia ē conditionalis quando nim̃ apponit partla si ut:
si Deum rogas exoras.

Disiunctiva ē cum p partla et coniungunt plures simplices
sti et affirmas et negas copulativa ē quae casu ē noctit
p partla et: e.g. petrus est doctus et pius.

Nota, ad hoc ut propositio in rigore sit conditionalis n̄ requiritur
ut effectus necessario inferatur ex conditione, sed sufficere con-
nexione arbitraria pendente à voluntate illius, qui facit
propositionem conditionalem: ut cum dico si me rogas dabo imaginem
ubi datio imaginis pendet à tuis precibus veluti conditione,
sine qua n̄ dare imaginem: illa tn̄ conditio cum datione precisa
nexa ē p meam liberam voluntatem.

Quod si inter datione et precis nulla prorsus ~~[illegible]~~ ē connexio
debeat negari quod talis propositio foret conditionalis. e.g. si ego
studuero Turca saltabit, ubi inter saltationem Turcae
et meum studium nulla ē connexio, et consequenter n̄ ē conditionalis.

SECTIO TERTIA

De materia, forma, qualitate, et quantitate propositionis.

Materia propositionis alia ē remota, alia proxima.
Remota sunt ipsi termini. proxima ē habitudo terminorum,
et aptitudo ut invicem noctantur: quod contingit 3bus modis. 1o noctantur
termini inter se necessario ut homo ē animal et hoc ē materia necessaria.
2do contingunt sive accidentaliter: ut homo ē albus: et hoc ē
materia contingens. 3tio ita sunt contrarii, ut nullo modo unde
possint nocti: ut: homo ē lapis et hoc ē materia impossibilis.